

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

І.Ф. Бірюкова

« 22 » серпня 2025 р.



СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ПОЛІТИЧНОЇ РЕГІОНАЛІСТИКИ

підготовки бакалаврів

денної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Політологія

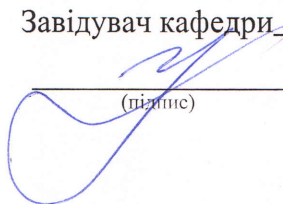
спеціальності 052 Політологія

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

ВИКЛАДАЧ: Горло Наталя Віталіївна, д.політ.н., проф., проф. кафедри політології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від «22» серпня 2025 р.
Завідувач кафедри

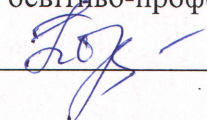


(підпис)

Є.Г. Цокур
(ініціали, прізвище)

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми



Н.В. Горло



Зв'язок з викладачем:

Е-mail: ngml@ukr.net

Телефон: 050 2781565

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення); Viber за номером 050 2781565

Кафедра: політології, 4 корп. ЗНУ, вул. Дніпровська, 33а

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи політичної регіоналістики» є формування у студентів цілісного уявлення про регіон як суб'єкт сучасної політики, який формує проміжний рівень влади між загальнонаціональним і місцевим рівнями, вміння фахово досліджувати специфічні аспекти регіонального управління та відносин між центром і регіонами, а також формування навичок дослідження макрополітичних процесів на регіональному рівні.

З огляду на міждисциплінарний характер політичної регіоналістики звернення до наукових здобутків інших наук дозволить зрозуміти механізм становлення регіонів як політичних співтовариств, опанувати сутність регіоналізму та регіоналізації, з'ясувати специфіку відносин між національним і регіональним владними рівнями, вивчити сутність та умови існування регіональної ідентичності та регіональної політичної культури, зрозуміти специфіку регіональних політичних конфліктів і основні стратегії їх врегулювання, опанувати принципи та інструменти регіональної політики та визначити роль політичних регіонів як акторів міжнародних відносин. У процесі вивчення курсу передбачається робота з документальною джерельною базою, а саме: нормативні акти Європейського Союзу і України з питань регулювання регіонального розвитку.

У контексті реформи децентралізації влади в Україні, розпочатій у 2014 році, головна увага у курсі акцентується на вивченні структури і функцій регіонального рівня влади в Україні та зарубіжних країнах. Залучення багатого емпіричного матеріалу дозволяє здійснювати аналіз вітчизняних проблем регіонального розвитку, а звернення до зарубіжного досвіду допоможе віднайти оптимальні шляхи вирішення проблем, що склалися; це сприятиме становленню фахівців-політологів, здатних керувати політичними процесами на всіх рівнях управління в Україні.

У концептуальному, інформаційному і логічному плані даний курс тісно пов'язаний з такими дисциплінами як «Державне управління та місцеве самоврядування», «Загальна теорія політики».

2. Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	5-й	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	14 год.	
Семінарські заняття	14 год.	
Практичні заняття		
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	62 год.	
Консультації	Розклад розміщення консультацій: Кількість: 3 особисті – вівторок, з 13:00 до 14:00, IV корпус, ауд. 310; дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю Запис на консультації: ngml@ukr.net	



Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1501

3. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Результати навчання та компетентності	Методи навчання / форми і методи оцінювання
<p>ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.</p> <p>СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.</p> <p>СК06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.</p> <p>РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.</p> <p>РН04. Мати навички професійної комунікації.</p> <p>РН05. Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.</p> <p>РН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.</p> <p>РН13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.</p>	<p>опитування на семінарських заняттях;</p> <p>тестування в системі Moodle, написання есе;</p> <p>дискусійний метод</p>
<p>ЗК04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.</p> <p>СК07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.</p> <p>СК08. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.</p> <p>СК09. Здатність презентувати результати теоретичних</p>	<p>Практичні завдання з метою використання прикладних методик; порівняльний аналіз</p> <p>Написання та захист індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру з презентацією його результатів</p>



<p>і прикладних досліджень для фахівців та нефахівців. PH 11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності. PH14. Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності. PH15. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу. PH16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобом масової інформації, експертам з інших галузей знань.</p>	
--	--

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Регіон як рівень політичного аналізу. Відносини у системі “центр-регіон”

Тема 1. Політична регіоналістика як субдисципліна політичної науки

Актуальність дослідження проблем регіонального розвитку і вивчення політичної регіоналістики. Об'єкт і предмет політичної регіоналістики. Теоретичні і практичні задачі курсу. Статус політичної регіоналістики як субдисципліни політичної науки. Політична регіоналістика в системі суспільствознавчих наук. Зв'язок політичної регіоналістики з історією, теорією політики, політичною конфліктологією, геополітикою, політичною психологією.

Поява політичної регіоналістики як самостійної політичної науки у зарубіжних країнах у 70-80-х рр. ХХ ст. Дослідження проблем регіонального розвитку у Російській імперії: діяльність земств і земська політика, співвідношення державного і суспільного начал в самоуправлінні. Регіонознавчі дослідження в СРСР в рамках територіального розміщення виробничих сил. Джерела політичної регіоналістики: політична географія зарубіжних країн, державне радянське будівництво, територіальне управління економікою. Еклектичний характер політичної регіоналістики. Розвиток політичної регіоналістики в Росії і Україні.

Регіон як центральна категорія політичної регіоналістики. Підходи до визначення поняття «регіон» в «Хартії регіоналізму» (1988 р.). Геополітичне, культурно-філософське, географічне, юридичне розуміння регіону. Політологічне визначення регіону. Регіональна проблема і її виміри: політичний, економічний, культурний.

Рівні наукового дослідження регіону. Методологічні підходи політичної регіоналістики. Сутність політико-географічного і геополітичного підходів, їх значення для регіонознавчих досліджень. Теорія «державна-контейнер влади» Гідденса-Тейлора. Політико-історичний підхід і теорія «єдиного поля» С. Джонса. Соціально-політичний підхід і теорія «локального оптимуму» Б. Родомана. Сфера застосування підходів у політичній регіоналістиці. Методи політичної регіоналістики.

Тема 2. Регіональний рівень управління

Регіон як об'єкт управління. Причини формування регіонального рівня влади. Зміст поняття «адміністративно-територіальна одиниця» (АТО). Класифікація АТО: «природні» і «штучні». Сутність регіонального управління як проміжного рівня управління і його складові: державне представництво і органи самоврядування. Галузева компетенція як принцип розмежування повноважень між органами регіонального управління.

Системи організації регіонального управління.

Критерій класифікації систем регіонального управління – наявність органів регіонального самоврядування і місцевих органів державної влади. Характеристика систем регіонального



управління: англо-американська (англосаксонська), континентальна (європейська, романо-германська, французька), іберійська, радянська.

Регіональне самоврядування як складова регіонального управління. Ознаки регіонального самоврядування. Відмінність регіонального самоврядування від місцевого самоврядування і територіального самоврядування. Розвиток регіонального самоврядування в Європі. Зміст Європейської хартії регіонального самоврядування (1997 р.). Принцип субсидіарності як основа розмежування повноважень між національним і регіональним рівнями управління в Європі. Правова, організаційна, фінансова автономія регіонів Європи як ознака регіонального самоврядування.

Тема 3. Регіоналізм і регіоналізація у сучасному світі

Регіоналізм як стратегія регіональних еліт, спрямована на створення у регіоні більш сильних політико-адміністративних структур. Складові елементи регіоналізму і його функції. Регіоналізм і проблема єдності країни. Види регіоналізму: культурний, економічний, політичний. Проблема «аутентичного» і «неаутентичного» регіоналізму.

Регіоналізація як процес передачі функцій від національного на регіональний рівень влади. Переваги регіоналізації з точки зору підтримки демократичного процесу. Відмінності між регіоналізмом і регіоналізацією. Висхідний і низхідний регіоналізм (за М. Кітінгом). Фактори регіоналізації: глобальні процеси, економічні, геополітичні, культурно-релігійні. Основні причини регіоналізації в Західній Європі.

Моделі регіоналізації в зарубіжних країнах. Модель регіоналізації країн Європи, закріплена у Хартії комунітарної регіоналізації (1998 р.). Моделі регіоналізації в зарубіжних країнах: адміністративна, регіоналізація через органи місцевого самоврядування, регіональна децентралізація, регіональна автономія, регіоналізація через федеральні утворення (держави-члени). Деволюція як регіоналізація в англосаксонських країнах.

Регіоналізм і регіоналізація в Україні. Регіони України як територіальні соціально-політичні спільноти. Політичний, економічний, культурний регіоналізм в Україні. Особливості регіоналізації в Україні – поєднання кількох моделей: регіоналізація через органи місцевого самоврядування, адміністративна, регіональна автономія. Перспективи регіоналізації в Україні. Оптимальна модель регіоналізації для України.

Тема 4. Реформа регіонального рівня управління в Україні. Децентралізація

Регіональне управління в Україні і його рівні: обласний і районний. Функції місцевих державних адміністрацій у регулюванні регіонального розвитку. Функції органів самоврядування – обласних і районних рад – у регулюванні регіонального розвитку. Організаційно-правове розмежування компетенцій між державними адміністраціями і органами самоврядування.

Суб'єкти місцевого самоврядування – територіальні громади сіл, селищ, міст. Повноваження органів місцевого самоврядування (за Конституцією України). Відсутність законодавчого закріплення терміну «регіональне самоврядування». Органи місцевого самоврядування як суб'єкти регіонального самоврядування і формальний характер їх діяльності. Діяльність місцевих державних адміністрацій і органів самоврядування у Запорізькій області. Потреба у проведенні адміністративно-територіальної реформ

Сутність децентралізації і програмні документи, які забезпечують проведення реформи децентралізації (Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (2014 р.), проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» (2015 р.), Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (2015 р.).

Модель реформованої системи органів публічної влади на місцях. Компетенції громад, районів, регіонів. Повноваження префектів. Утворення територіальних громад як один з першочергових кроків децентралізації. Проблеми в утворенні громад на сучасному етапі.



Змістовий модуль 2. Соціально-політичні процеси в регіонах. Регіони у світовій політиці

Тема 5. Сутність державної регіональної політики

Регіональна політика як діяльність держави з управління політичним, економічним, соціальним розвитком країни в регіональному аспекті. Відмінне розуміння регіональної політики в зарубіжних країнах і країнах пострадянського простору. Нерівномірний розвиток регіонів як об'єктивна причина проведення регіональної політики. Класифікація регіонів за рівнем розвитку. Принципи, цілі і завдання, структура регіональної політики.

Інструменти державної регіональної політики: регулювання доходів регіональних бюджетів і «політика вирівнювання», зарубіжний досвід їх проведення. Регіональна політика в Європейському Союзі.

Нормативно-правова база регіональної політики в Україні: Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» (2005 р.), Закон України «Про базові засади державної регіональної політики» (2015 р.). Принципи, цілі, задачі регіональної політики в Україні. Стан інституційного забезпечення регіональної політики в Україні. Функції Міністерства регіонального розвитку, будівництва і ЖКГ, галузевих міністерств, обласних державних адміністрацій у регулюванні регіонального розвитку.

Сутність і структура бюджетної системи України. Джерела наповнення місцевих бюджетів: власні і регульовані доходи. Місцеві податки, збори, платежі як джерело власних доходів. Міжбюджетний трансферт як джерело регульованих доходів і інструмент «політики вирівнювання». Види міжбюджетних трансфертів: дотації вирівнювання, субсидії, субвенції.

Оцінка ефективності регіональної політики в Україні. Стан і проблеми соціально-економічного розвитку регіонів України. Депресивні регіони в Україні і підходи до вирішення їх проблем. Підходи до визначення «регіонів-донорів» і «регіонів-реципієнтів» як соціально-економічна проблема.

Тема 6. Регіональна ідентичність і регіональна політична культура

Зміст регіональної ідентичності та її елементи – когнітивний, аффірмативний, інструментальний. Ключові елементи і передумови виникнення і формування регіональних ідентичностей: культурні, соціально-економічні, географічні. Значення культурних передумов для формування регіональних політичних рухів (за К. Дуве). «Політика регіональної ідентичності» як результат стратегії політичних акторів.

Визначення регіональної політичної культури. Історія досліджень регіональної політичної культури: Є. Вятр, Л. Пай, Г. Алмонд, С. Верба, Д. Елейзер. Взаємодія національної політичної культури і регіональних політичних культур. Умови існування і розвитку регіональної політичної культури.

Економічний, культурно-історичний, культурно-політичний критерії диференціації регіонів України. Регіони України і їх псевдозарубіжжя в концепції М. Ільїна: Слобідська Україна (псевдозарубіжжя – Донбас), Галичина (Закарпаття), Причорномор'я (Крим). Етнографічні регіони України: Західна Україна (Галичина, Волинь, Буковина, Закарпаття), Центральна Україна (Поділля, Правобережна Україна, лівобережжя, Слобожанщина), Південний Схід (Донбас, Придніпров'я, Причорномор'я, Крим).

Політичні орієнтації як елемент політичної культури. Зовнішньополітичні орієнтації населення регіонів України. Ставлення до проблем національно-державного будівництва. Економічні орієнтації. Вибір партійних симпатій. Електоральні орієнтації (за результатами парламентських виборів). Чинники, що впливають на тип політичної поведінки населення регіонів України. Конвенційна і неконвенційна політична участь населення регіонів України. Особливості електоральної поведінки населення регіонів України. Проблема електорального «розколу» України в буденному і науковому дискурсі.

Тема 7. Регіональні політичні конфлікти і стратегії їх врегулювання

Поняття регіонального політичного конфлікту. Відмінне розуміння регіональних конфліктів у політичній регіоналістиці і політичній географії. Політична влада як предмет регіональних політичних конфліктів. Характеристика вертикальних (центр-регіон) і горизонтальних (регіон-регіон) конфліктів. Відкриті і латентні регіональні політичні конфлікти.

Стратегії врегулювання регіональних конфліктів у системі «центр-регіон» і «регіон-регіон».



Деволуція як процес перерозподілу політичної влади і розширення компетенції регіональної влади. Моделі деволуції: симетрична і асиметрична. Симетрична деволуція в США. Асиметрична деволуція у Великобританії. Консоціація як стратегія врегулювання регіональних конфліктів у різкофрагментованих суспільствах. Ознаки консоціативних систем (за А. Лейпхартом). Умови існування консоціативної демократії. Порівняльний аналіз ефективності застосування деволуції і консоціації як шляхів врегулювання регіональних політичних конфліктів.

Етнополітичний конфлікт як тип регіонального політичного конфлікту. Поняття «територіальний статус». Зміст сепаратизму. Визначальні риси регіонального сепаратизму. Сецесія як механізм врегулювання регіональних конфліктів. Тлумачення поняття «право націй на самовизначення» і труднощі, пов'язані з реалізацією цього принципу. Сутність і природа іредентизму. Перебіг етнополітичних конфліктів у світі. Конфлікт між Україною і Росією як приклад конфлікту з сепаратистською і іредентистською складовою.

Тема 8. Участь регіонів у світовій політиці і європейських інтеграційних процесах

Причини залучення регіонів до участі у світових політичних процесах. Правова база міжнародної діяльності регіонів у США, країнах Євросоюзу. Організаційне забезпечення участі регіонів у світових політичних процесах. Форми міжнародного співробітництва. Сутність прикордонного (транскордонного) співробітництва. Правова база і організаційне забезпечення міжрегіональної співпраці; фактори, що їй сприяють. «Єврорегіон» як соціально-економічна система. Участь регіонів України у транскордонному співробітництві в Європі. Єврорегіони «Карпатський», «Південний Буг», «Дністер», «Ярославна», «Слобожанщина» та ін. Вплив глобалізації на регіональне політичне життя. Співвідношення глобального і локального. Зміст «глокалізації».

Причини появи концепції «Європа регіонів». Інтерпретації (виміри) концепції «Європа регіонів»: радикальна (регіональний і наднаціональний рівні управління), горизонтальна (інтенсифікація міжрегіонального співробітництва), вертикальна (трьохрівнева Європа – ЄС-національна держава-регіональна влада). Механізм, форми і мотивація міжрегіонального співробітництва в Європейському Союзі. Організаційно-правове регулювання міжрегіонального співробітництва в ЄС через програми ІНТЕРРЕГ. Перешкоди розвитку міжрегіонального співробітництва.

Вплив регіональної влади на процес трансформації національних інститутів. Форми участі регіонів у процесі прийняття рішень на наднаціональному рівні. Статус і функції Комітету регіонів. Принцип субсидіарності. Труднощі в реалізації «Європи регіонів».

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Тема 1. Політична регіоналістика як субдисципліна політичної науки	2		чисельник
	Тема 2. Регіональний рівень управління	2		чисельник
	Тема 3. Регіоналізм і регіоналізація у сучасному світі	2		чисельник
	Тема 4. Реформа регіонального рівня управління в Україні. Децентралізація	2		чисельник
2	Тема 5. Сутність державної регіональної політики	2		чисельник
	Тема 6. Регіональна ідентичність і регіональна політична культура	2		чисельник
	Тема 7. Регіональні політичні конфлікти і стратегії їх врегулювання	2		чисельник
Разом		14		



6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Тема 1. Політична регіоналістика як субдисципліна політичної науки План 1. Актуальність вивчення регіону. Об'єкт, предмет і функції політичної регіоналістики. 2. Історія становлення політичної регіоналістики. 3. Підходи до визначення поняття «регіон».	2		<i>знаменник</i>
	Тема 2. Регіональний рівень управління. План 1. Сутність і значення регіонального рівня влади. Регіон як адміністративно-територіальна одиниця (АТО). 2. Моделі взаємодії органів державного управління і органів самоврядування в регіонах сучасних держав. 3. Сутність регіонального самоврядування і засади його функціонування.	2		<i>знаменник</i>
	Тема 3. Регіоналізм і регіоналізація у сучасному світі. План 1. Сутність і види регіоналізму. 2. Регіоналізація і моделі регіоналізації в Західній Європі та США. 3. Особливості регіоналізму і регіоналізації в Україні.	2		<i>знаменник</i>
	Тема 4. Реформа регіонального рівня управління в Україні. Децентралізація. План 1. Причини проведення реформи децентралізації влади в Україні. 2. Нормативне та інституційне забезпечення реформи. 3. Напрями реформи децентралізації влади та її наслідки.	2		<i>знаменник</i>
2	Тема 5. Сутність державної регіональної політики План 1. Сутність, принципи, цілі і структура регіональної політики. 2. Інструменти регіональної політики. 3. Особливості регіональної політики в Україні.	2		<i>знаменник</i>
	Тема 6. Регіональна ідентичність і регіональна політична культура План 1. Сутність, структура і передумови формування регіональної ідентичності. 2. Регіональна політична культура і умови її існування. 3. Особливості регіональних політичних культур в Україні.	2		<i>знаменник</i>
	Тема 7. Участь регіонів у світовій політиці і європейських інтеграційних процесах План 1. Правова база і форми участі регіонів у світовій політиці. 2. Концепція «Європи регіонів»: інтерпретації, особливості реалізації. а) горизонтальний вимір концепції «Європа регіонів»; б) вертикальний вимір концепції «Європа регіонів».	2		<i>знаменник</i>



	3. Участь регіонів України у транскордонному співробітництві.			
Разом		14	...	

7. Самостійна робота

№ змістового модуля	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
		о/д.ф.	з.ф.
1	Вивчення питання «Взаємозв'язок політичної регіоналістики з іншими науками» і складення таблиці	4	...
	Опрацювання Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 19 червня 1992 р. та «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 р. – визначте сферу компетенції органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій.	10	
	Опрацювання новітньої літератури з питань регіоналізму і регіоналізації – проаналізуйте 5 публікацій і складіть анотації до них	10	
	Опрацювання Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (2014 р.) – на її основі у таблиці подайте характеристику кожного етапу	8	
2	Опрацювання Закону України «Про засади державної регіональної політики»	4	
	Вивчення питання «Політика вирівнювання» як інструмент регіональної політики»	4	
	Опрацювання та підготовка огляду опублікованих у фахових виданнях статей про політику ідентичності (5 статей, виданих з 2022 року)	10	
	Вивчення питання «Іредентизм як різновид сепаратизму»	5	
	Вивчення питань «Діяльність Комітету регіонів в ЄС»	4	
	Опрацювання Закону України «Про транскордонне співробітництво»	3	
Разом		62	...

8. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	Опитування	Семінарські заняття 1, 2, 3, 4	5 балів – глибокі і системні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 4 бали – глибокі і системні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень	20



			<p>узагальненості знань.</p> <p>3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.</p>	
	Практичне завдання	<p>Проаналізуйте одну з історій успіху на сайті "Децентралізація" і дайте відповідь на питання:</p> <p>1. У чому полягає історія успіху? Як це позначилося/позначиться на житті жителів громади?</p> <p>2. Доведіть, що успіх став можливим саме завдяки реформі децентралізації влади в Україні та тим можливостям, які вона відкриває перед громадами.</p>	<p>5 балів – завдання виконане у повному обсязі, робота логічно побудована, висновки обґрунтовані</p> <p>4 бали – робота логічна й послідовна, але недостатньо аргументації й узагальнень</p> <p>3 бали – дослідження логічне, але змістовно неповне, бракує аргументації</p> <p>2 бали – дослідження неповне, відсутні узагальнення</p> <p>1 бал – дослідження фрагментарне, немає узагальнень</p>	5
	Тестування	Тести в Moodle	5 питань, правильна відповідь оцінюється в 1 бал	5
2	Опитування	Семінарські заняття 5, 6, 7	<p>5 балів – глибокі і системні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>4 бали – глибокі і системні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p>	15



			2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може 1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.	
	Практичне завдання	Охарактеризуйте політичну культуру жителів одного з регіонів України	5 балів – завдання виконане у повному обсязі, результати достовірні 4 бали – робота логічна й послідовна, але є окремі недоліки 3 бали – дослідження неповне 2 бали – дослідження фрагментарне 1 бал – дослідження поверхове	5
	Практичне завдання	Охарактеризуйте діяльність одного з євро регіонів	5 балів – завдання виконане у повному обсязі, результати достовірні 4 бали – робота логічна й послідовна, але є окремі недоліки 3 бали – дослідження неповне 2 бали – дослідження фрагментарне 1 бал – дослідження поверхове	5
	Тести	Тести в Moodle	5 питань, правильна відповідь оцінюється в 1 бал	5
Усього за змістові модулі	12			60

9. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Теоретичне завдання	Питання для підготовки: 1. Об'єкт і предмет політичної регіоналістики. Актуальність вивчення регіону. 2. Політична регіоналістика як субдисципліна політичної науки, її зв'язок з іншими науками. 3. Функції політичної регіоналістики. 4. Стан регіональних політичних досліджень у зарубіжній та вітчизняній політичних науках. 5. Зміст підходів до визначення поняття “регіон”.	2 питання, відповідь на кожне оцінюється у 5 балів 5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється	10



		<p>6. Регіон як адміністративно-територіальна одиниця. «Природні» і «штучні» АТО.</p> <p>7. Сутність і значення регіонального рівня влади.</p> <p>8. Сутність регіонального самоврядування, його співвідношення з місцевим самоврядуванням.</p> <p>9. Моделі взаємодії органів державного управління і органів самоврядування в регіонах сучасних держав.</p> <p>10. Охарактеризуйте регіональний рівень влади в одній з країн світу.</p> <p>11. Система організації влади на регіональному рівні в Україні.</p> <p>12. Проблеми функціонування регіонального рівня влади в Україні на сучасному етапі. Необхідність проведення адміністративно-територіальної реформи в Україні.</p> <p>13. Сутність і мета децентралізації влади в Україні. Програмні документи, які забезпечують проведення реформи децентралізації.</p> <p>14. Напрями реформи децентралізації влади в Україні (укрупнення, фінансова децентралізація і т.д.).</p> <p>15. Модель реформованої системи органів публічної влади на місцях: загальна характеристика.</p> <p>16. Компетенції громад, районів, регіонів. Повноваження префектів.</p> <p>17. Утворення територіальних громад як один з першочергових кроків децентралізації. Проблеми в утворенні громад на сучасному етапі.</p> <p>18. Стан проведення реформи децентралізації влади в Україні в цілому і у Запорізькій області.</p> <p>19. Сутність регіоналізму, його види і функції.</p> <p>20. Сутність регіоналізації і фактори, що їй сприяють.</p> <p>21. Моделі регіоналізації в сучасному світі.</p> <p>22. Особливості регіоналізму і регіоналізації в Україні.</p> <p>23. Співвідношення понять «регіоналізм» і «регіоналізація».</p> <p>24. Сутність, цілі і завдання регіональної політики.</p> <p>25. Принципи регіональної політики.</p>	<p>точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1 бал – відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність</p>	
--	--	--	--	--

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни



		<p>Принцип субсидіарності як базова засада регіональної політики в зарубіжних країнах.</p> <p>26. Сутність і структура регіональної політики.</p> <p>27. Інструменти реалізації державної регіональної політики в ЄС, країнах ЄС і США.</p> <p>28. Необхідність проведення регіональної політики в Україні і її правове забезпечення.</p> <p>29. Інституційне забезпечення регіональної політики в Україні. Повноваження Мінрегіонбуду і органів регіонального управління.</p> <p>30. Інструменти регіональної політики в Україні та оцінка їх ефективності: формування місцевих бюджетів і «політика вирівнювання».</p> <p>31. Сутність і структура регіональної ідентичності.</p> <p>32. Сутність політики ідентичності.</p> <p>33. Регіональна політична культура і умови її існування.</p> <p>34. Сутність і причини виникнення регіональних політичних конфліктів.</p> <p>35. Типологія регіональних політичних конфліктів.</p> <p>36. Способи врегулювання регіональних політичних конфліктів.</p> <p>37. Сутність регіонального сепаратизму. Сецесія, іредентизм.</p> <p>38. Правова база і основні форми участі регіонів у світовій політиці.</p> <p>39. Транскордонне співробітництво в Європі. Діяльність євро регіонів.</p> <p>40. Участь регіонів України у транскордонному співробітництві.</p> <p>41. Концепція «Європи регіонів»: інтерпретації, труднощі в реалізації.</p> <p>42. Горизонтальний вимір концепції „Європи регіонів”. Міжрегіональне співробітництво в Європі.</p> <p>43. Вертикальний вимір концепції „Європи регіонів”. Участь регіонів у формуванні політики Європейського Союзу.</p> <p>44. Діяльність Комітету регіонів.</p>		
		Тести – 10 питань, розміщені у Moodle.	1 бал за кожен правильну відповідь. На проходження тесту дається 15 хвилин і одна спроба	10
Практичне завдання		Практичне індивідуальне завдання – Охарактеризуйте регіональний рівень влади однієї з країн світу	20-18 – робота повністю розкриває тему, логічно структурована, оперування	20



	<p>Докладний опис змісту завдання розміщено за адресою: https://moodle.znu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=376362</p>	<p>багатьма теоретичними поняттями, висока аргументованість відповіді, наведення прикладів з політичної практики 17-14 – положення та висновки недостатньо аргументовані, але робота достатньо логічна 13-10 – недостатньо чітка структура, аргументація положень має незавершений характер, розмита конкретика 9-5 – відсутня чітка структура, описовий характер 4-1 – робота фрагментарна, відсутня логіка та структура</p>	
Усього за підсумковий семестровий контроль			40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

10. Рекомендована література

Основна:

1. Горло Н. В. Основи політичної регіоналістики : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Політологія» освітньо-професійної програми «Політологія». Запоріжжя : Друкарський салон «А+», 2020. 86 с.
2. Милосердна І. М., Краснопольська Т. М. Політична регіоналістика: навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2021. 54 с.
3. Панченко Т. В. Політична регіоналістика : навч. посіб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 188 с.
4. Топчієв О. Г., Мальчикова Д. С., Яворська В. В. Регіоналістика : географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 372 с.

Додаткова:

1. Балацька О. Сецесіонізм як фактор політичного насилля: сучасні тенденції *Вісник Львівського університету*. Серія філос.-політолог. студії. 2017. Випуск 12. С. 157–163.
2. Береза А. В. Регіоналізм та регіоналізація : проблема теорії і практики. *Трибуна*. 2006. № 11–12. С. 29–31.



3. Борденюк В. І. Місцеве самоврядування і державне управління: конституційно-правові основи співвідношення і взаємодії. Київ : Парламентське видавництво, 2007. 576 с.
4. Верменич Я. В. Регіональна інтеграція в умовах глобалізації: теорії та сучасні реалії / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2018. 351 с.
5. Горло Н. В. Вплив регіоналізму на державний суверенітет. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2022. № 44. С. 171-178.
6. Горло Н. В. Концептуальні засади і практика іредентизму: внутрішньополітичний і міжнародно-політичний контексти. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. 448 с.
7. Горло Н. В. Реалізація реформи децентралізації влади в Україні в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2023. Вип. 40. С. 171-175.
8. Зварич І. Т. Етнополітика в Україні: регіональний контекст. Київ : Дельта, 2009. 320 с.
9. Калитчак Р. Регіоналізм у європейських інтеграційних процесах. Київ : Знання, 2007. 303 с.
10. Кармазіна М., Бевз Т., Ротар Н. Регіональні політичні режими в Україні: підстави формування, специфіка функціонування, особливості трансформації. Київ : ІПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2018. 248 с.
11. Круглашов А. Від «Європи націй» до «Європи регіонів» *Політика і час*. 2003. № 10. С. 69–78.
12. Круш П. В., Кожемяченко О. О. Регіональне управління : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 248 с.
13. Кучеренко Т. В. Регіональна політика в Україні в контексті європейської інтеграції. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Питання політології*. 2003. № 592. С. 282–291.
14. Нагорна Л. П. Регіональна ідентичність: український контекст : моногр. Київ : ІПІЕНД, 2008. 405 с.
15. Римаренко С. Регіоналізм та регіоналізація : питання типології. *Наукові записки Інституту політичних та етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса*. Київ : ІПІЕНД, 2008. Вип. 40. С. 44–49.
16. Татаренко Т. Регіональний фактор у політичному житті України : моногр. Луганськ : Вид. СХУ ім. В. Даля, 2005. 416 с.
17. Транскордонне співробітництво : навч. посіб. / Н. А. Мікула, В. В. Толкованов. Київ : Крамар, 2011. 259 с.
18. Keating M. The new regionalism in Western Europe: territorial restructuring and political change. Cheltenham : Edward Elgar, 1998. 242 p.
19. Horlo N. V. International political context of irredentism *PNAP. Scientific Journal of Polonia University Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej*. 2020. № 3. С. 205-212.

9. Інформаційні ресурси

1. Закон України № 156-VIII «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
2. Малиновський В. Я. Українська політична регіоналістика в контексті сучасних суспільно-політичних викликів. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2017. Вип. 2(33). С. 95–104. URL: <https://doi.org/10.21564/2075-7190.33.109728>
3. Мельник В., Скочиляс Л. Політична регіоналістика: предметне поле і теоретико-методологічні основи. *Вісник Львівського університету*. Серія : філософські науки. 2002. Вип. 4. С. 131–136. URL: http://franko.lviv.ua/faculty/Phil/Visnyk4/Politoligija/Melnyk_Skochyl...
4. Khorishko L., Horlo N. National identity in the discourse of political elites of Poland and Hungary. *Revista Amazonia Investiga*. 2021. Т. 10. № 40. С. 9-16. URL: <https://amazoniainvestiga.info/check/40/1-9-16.pdf>



11. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності. Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти. Процедура врахування результатів, отриманих здобувачем за рахунок неформальної/інформальної освіти, регулюється Положенням Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (2022 р.).
https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normatyvna_basa/polozhennya_znu_pro_poryadok_viznannya_rezultativ_navchannya.pdf

Комунікація. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу ngml@ukr.net. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи. Для отримання швидкої відповіді пишіть повідомлення у Viber.



ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2025-2026 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2025-2026 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ**: <https://tinyurl.com/ya6yuk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методика проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса:

v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: Тел. тел.:

(061) 227-12-76



РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ.

Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):
<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:
<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>